

Till

Anna-Lena Sörenson, Utredning av Centrala Marknadsfrågor vid omreglering av spelmarknaden

Vi hänvisar till vårt samtal den 24 augusti 2020, där vi ombads inkomma med synpunkter på hur spelmarknaden kan finansiera hästnäringen.

Som ägare av travhästar, och representanter för mer än hälften av travhästägarkåren, utgår vår uppfattning från travsportens grundares perspektiv, dvs från hästägarnas. Därför vill vi framföra följande.

Bakgrund

Travsporten har under ca 20 år givit en allt sämre kostnadstäckning från prisedlen, som på inget sätt har kompenserat för hästägarnas ökade kostnader för såväl uppfödning, som träning och tävling. Det har som konsekvens medfört problem med att behålla och nyrekrytera hästägare. Samtidigt, och i takt med pågående urbanisering, har koncentrationen i ägandet ökat, vilket negativt påverkar mångfalden i hur många enskilda hästägare det finns. (Se bilaga) En ytterligare konsekvens värd att påpeka är att de professionella tränarna har ökat sin ägarandel, p g a bristande efterfrågan från externa kunder. Det skapar brist på trovärdighet ur såväl sportlig som spelmässig säkerhetssynpunkt.

En allt sämre kostnadstäckning har många orsaker, men den största, enligt vår uppfattning, är en tydlig strukturell obalans. Ett alltför stort tävlingsutbud fördelat på alltför många banor, i förhållande till minskad tillgång på hästar, förväntas finansiera en överdimensionerad administration och tävlingsverksamhet. Travsportens olika underleverantörer så som travtränare och deras personal, hovslagerier, foderleverantörer, veterinärer, hästtransportfirmor etc, och inte minst sportens egna administratörer, har sin inkomst av att hästägarna är villiga att investera i den tävlingsverksamhet som även spelmarknaden i stor utsträckning lever av. Hästintresset är starkt i Sverige, men allt färre finner motivation, eller ekonomisk möjlighet, för att betala de kostnader som kommer med att hålla en tävlingshäst.

Ett annat viktigt skäl till svårigheterna med rekryteringen till hästsportens näring kan antas bero på att ST under de senaste två åren har byggt upp ett underskott om ca 700 miljoner kronor. Det uppfattas av hästägarna som en sannolik risk för ytterligare försämrad prisedelsutveckling.

NÄT är väl medvetet om att det här är travsportens eget inre problem och något som i första hand också måste lösas av sportens egna beslutsfattare.

Affärsavtal med spelbolag

Det har sedan spelomregleringen trädde i kraft inte tecknats några affärsavtal med andra spelbolag än det som ägs av sporten, dvs med ATG. Centralförbundet Svensk Travsport (ST) har upprättat ett avtalsförslag, vilket ensidigt villkorar nya spelbolags möjligheter att arrangera spel med hjälp av information ur sportens databas, ett s k baspaket. Genom tillval ska spelbolagen kunna avtala om särskilda event och delar av tävlingsprogrammet. Innehållets bristande paketering, och en orimlig prissättning, är anledningar till varför avtal med andra spelbolag inte har kommit till stånd.

Travsportens bild-och ljud rättigheter, varumärken och andra immateriella tillgångar

Travsällskapen har under stark central påverkan ingått avtal om att överlåta sina egna bild- och ljudrättigheter till ST. Avtalet, som gäller fram t o m 2021, är tydligt underprissatt varför det bör finnas en markant förbättringsfaktor.

Det har även ingåtts avtal mellan ST/ATG och banorna om reklam- och sponsring, som innebär att ST ges rätt att förfoga över banornas egna varumärken. Avtalet innebär inte att travsällskapen har överlåtit sin stadgemässiga rätt att stå som arrangör för travtävlingar.

Dagsläget

I förlängningen av de senaste tjugo årens negativa utveckling har många banor stora investeringsbehov, både för en bättre publikupplevelse och för hästvälafärden. Enligt vår uppfattning måste banor med begränsat kundunderlag istället ges alternativa och tidsbestämda uppdrag för att säkerställa intresset för travsporten inom deras geografiska områden. Det finns exempel internationellt på hur säsongsverksamhet ger banorna en annan livskraft, eftersom mindre befolkningsunderlag på många håll, digital utveckling och tv-utbud har minskat travsportens lokala attraktionskraft som folknöje året runt.

Spelandet fokuserar i huvudsak på rikstäckande tävlingar och större internationella arrangemang. Det finns också ett ökat intresse av svenskt hästgäende utomlands, vilket medför mer spel på travtävlingar utanför landets gränser. Butiksombud och internet tar en allt större del av det spel som tidigare väsentligt skedde direkt vid travbanan. Internationella spelbolag ingår nya partnerskap, vilket sammantaget påverkar det svenska spelarkollektivet och deras spelvanor.

Den kommersiella verksamheten

Svensk Travsport har som centralförbund att verka med tydlig myndighetsutövning och är därför olämpligt som kommersiell aktör. ST's styrelse utser inom sig representanter i ATGs styrelse, vilket efter omregleringen ger stora trovärdighetsproblem. Det försämrar möjligheterna att träffa affärsavtal med andra spelbolag. Ur vårt perspektiv är det nödvändigt att de travbanor, vilka är intressanta för spelbolagen, ges möjlighet att finansiera sin verksamhet genom att ingå affärsavtal, själva eller i samarbete med andra banor.

Det bör ligga i linje med och harmonisera med den centrala tanken i den nya lagstiftningen. En ökad kanalisation, dvs att ett optimalt antal spelbolag söker licens, motverkas av en centralisering av den kommersiella verksamheten. Ökad centralisering hämmar lokala initiativ. Det begränsar variation, mångfald och incitament för att skapa nya produkter och koncept. Det många banor har att erbjuda, utöver en högklassig sport, är de immateriella tillgångar och starka varumärken som de under ett sekel historiskt har byggt upp.

Allmänna marknadsavgifter är problematiska då det är komplext att prissätta det mycket stora urval av olika spelprodukter som spelbolagen erbjuder. Danmark införde, efter godkännande från EU, marknadsavgifter om 8 procent. Genom ett "hosting"-förfarande erbjöds även bild- och ljudrättigheter kopplade till hästsporten. Utvecklingen för travsporten är dock alltjämt negativ i Danmark och f n pågår försäljning av en banas markområde. Det torde ge en indikation om att Danmarks försök till näringsens finansiering genom marknadsavgift var felaktigt prissatt.

När travsporten ges en finansiell möjlighet att stärka affärerna hos livskraftiga lokala tävlingsarrangörer genererar det intäkter för generellt större prispotter och därmed en bättre kostnadstäckning för hästägarna. Vi ser det som en nödvändighet för att förhindra utflödet av hästägare och möjliggöra nyrekrytering. Utan hästägare, inga hästar och inte heller några

travtävlingar som genererar spel.

Övrigt

Intressant är också att studera hur svensk hockey- och fotboll, under de senaste tjugo åren, har löst sina tidigare stora finansieringsproblem. Förutom stora intäkter från försäljning av bild- och ljudrättigheter har man i dag betydande intäkter från sponsorer och publik. Organisationen har tydligt särskiljts i myndighetsfunktion och kommersiell funktion.

Travets i stort sett enda intäktskälla kommer från ATG:s överskott, samtidigt som travsporten har höga kostnader för att synas i media. I samband skilsmässan mellan ATG och ST har Kanal 75 organiserats under ATG. Det har blivit till ett effektivt hinder för andra spelbolag att ingå avtal.

Vad gäller finansiering av t ex Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS), som idag ligger centralt hos ST, är det fullt möjligt att ålägga varje tävlingsarrangör en avgift för att betala för forskning och utbildning inom hästnäringen. Den avgiften bör tillföras all verksamhet som arrangerar tävlingar med totopspel inom hästnäringen, dvs inte enbart trav- och galoppsporten, eftersom det numera även arrangeras spel på t ex hinderhästar.

Sammanfattning och avslutning

Med hänvisning till vad som ovan sagts förordar vi ett finansiellt system, som utgår från travsällskapens grundläggande och stadgeskyddade rättigheter att anordna travtävlingar, och ger ekonomiska förutsättningar för att organisera denna verksamhet. Travsportens affärsmässiga möjligheter och hästsportens finansiering bör ske i takt med en sund utveckling av sporten med bred geografisk förankring, stort hänsynstagande till miljöfaktorer i samhället, djurskydd och god hästhållning.

Vi vill avsluta med ett utdrag ur prop 1983/84 :180 Lag om totoskatt och ett citat av dåvarande finansminister Kjell-Olov Feldt : *"Sporten behöver fortsatt god ekonomi för att vidmakthålla en god standard, vilket i sin tur är en förutsättning för att spelintäkterna och därmed statens inkomster ska kunna hållas på en hög nivå."*

Nationell Samverkan för Ägare av Travhästar (NÄT)

2020-08-30

Björn Damm, Solvalla Hästägareförening
Conny Johansson, Mälardalens Travhästägareförening
Tony Löfqvist, Åby Travhästägareförening
Torbjörn Ylvén, Östgöta Travhästägareförening